

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ»

Освітній рівень перший рівень вищої освіти - бакалавр
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

Автори: д.психол.н., професор Філоненко М.М.
викладач Прудка Л. М.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри загальної
і медичної психології,
професор

Матяш М.М.

Модуль 1. Психологічні закономірності спілкування

Тема 1. Спілкування як феномен психології.

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: Систематизувати та поглибити знання студентів про основні аспекти процесу спілкування.

План заняття:

1. Теоретичні аспекти процесу спілкування.
2. Розвиток спілкування в онтогенезі. Поняття онтогенезу.
3. Загальна характеристика вікових періодів людського життя. Сучасні дослідження поведінки немовлят (О.В. Запорожець, М.І. Лісіна, Д.Б. Ельконін).
4. Етапи оволодіння процесом комунікації в онтогенезі.
5. Спілкування як провідна діяльність.
6. Передумови комунікативної діяльності. Потреби людини та їх змістовне наповнення.
7. Умови, які здійснюють вплив на формування мовлення. Становлення та застосування мовлення як основного засобу спілкування.
8. В залежності від розвитку інтелекту та особистості людини удосконалення змісту, мети та засобів спілкування.
9. Спілкування як потреба.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Формування спілкування в онтогенезі.
2. Головні рівні розвитку змісту потреби у спілкуванні дитини. Спілкування як основна потреба дитини.
3. Афіліація як потреба в спілкуванні. Соціальна підтримка. Самотність.
4. Атракція. Емоційна ізоляція. Схожість установок.

Практичні завдання: Написати есе на тему: «Потреба в спілкуванні як одна з головних соціальних потреб особистості».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Проблема спілкування у психології: ідеї В.Бехтерева, М.Бахтіна, Л.Виготського, Б.Ананьєва, В.Мясіщева. Розвиток уявлень про спілкування як

специфічний вид діяльності (А.Бодальов, Г.Андрєєва, О.Леонтєв, Б.Ломов та ін.)

2. Підходи до розуміння спілкування в зарубіжній психології: інтеракціонізм, когнітивні моделі (теорія структурного балансу, теорія конгруентності, теорія каузальної атрибуції), трансакційна модель спілкування, розуміння спілкування в гуманістичній психології.

3. Соціально-психологічні функції спілкування.

4. Фази і етапи спілкування.

5. Уявлення про циклічність процесів спілкування.

6. Різні критерії виділення видів спілкування.

Завдання для тестового контролю:

У вигляді таблиці опишіть етапи оволодіння процесом комунікації в онтогенезі.

Рекомендована література:

1. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

2. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.

3. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24_--_.pdf).

4. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Тема № 2. Основні характеристики спілкування

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними видами та функціями спілкування та поглибити знання про стилі спілкування.

План заняття:

1. Класифікація видів спілкування.

2. Класифікація функцій спілкування.

3. Модель мовленнєвої комунікації.
4. Засоби спілкування.
5. Основні форми спілкування.
6. Стратегії та тактики спілкування.
7. Основні стилі спілкування.
8. Типи комунікабельності людей.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Види та функції спілкування.
2. Стилi спілкування.
3. Поняття комунікації. Компоненти комунікації. Екстракомунікативна й комунікативна ситуації спілкування. Контекст спілкування.
4. Мовленнєва комунікація.
5. Мовленнєва діяльність. Форми й типи мовної комунікації. Види мовленнєвої діяльності.
6. Основні моделі комунікації.
7. Види комунікації.

Практичні завдання: Більшість вітчизняних дослідників розмежовують поняття «спілкування» та «комунікація», а який смисл Ви вкладаєте в ці поняття, та чи є вони для вас тотожними?

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Основні форми спілкування.
2. Стратегії та тактики спілкування.
3. Основні стилі спілкування.
4. Типи комунікабельності людей.

Завдання для тестового контролю: Виберіть особу, з якою ви часто спілкуєтесь і спробуйте розкрити особливості її комунікативної сфери. Напишіть про це невеликий твір.

Рекомендована література:

1. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

2. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
3. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
4. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24_--_.pdf).
5. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Тема № 3. Спілкування як обмін інформацією

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з особливостями процесу обміну інформацією.

План заняття:

1. Специфіка процесу обміну інформацією.
2. Комунікативні бар'єри.
3. Правила подачі зворотнього зв'язку.
4. Слухання та говоріння

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Поняття та види комунікативних бар'єрів.
2. Шляхи подолання комунікативних бар'єрів.
3. Уміння слухати. Слухання як активний процес.
4. Рефлексивне слухання і його особливості.
5. Нерефлексивне слухання і його особливості.
6. Емпатійне слухання і його особливості.

Практичні завдання: Написати есе на тему: «Труднощі в процесі передачі інформації та їх подолання».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Специфіка процесу обміну інформацією.
2. Комунікативні бар'єри.
3. Шляхи подолання комунікативних бар'єрів.

4.Правила подачі зворотнього зв'язку.

5. Слухання та говоріння

Завдання для тестового контролю:

1. Побудувати блок-схему: «комунікативні бар'єри».
2. Описати основні шляхи подолання комунікативних бар'єрів.

Рекомендована література:

1. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
2. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
3. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
4. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--_.pdf).
5. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Тема № 4. Спілкування як взаємодія

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з особливостями міжособистісної взаємодії та основними видами психологічного впливу.

План заняття:

1. Інтерактивна сторона спілкування.
2. Теорії міжособистісної взаємодії.
3. Різновиди міжособистісних контактів: співробітництво, суперництво.
4. Взаємодія як організація діяльності.
5. Психологічний вплив.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Різновиди міжособистісних контактів.
2. Взаємодія як організація діяльності.

3. Механізм соціальної взаємодії.
4. Поняття та види психологічного впливу.

Практичні завдання:

1. Покажіть на прикладах інтерактивну сторону спілкування

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Які різновиди міжособистісних контактів ви знаєте, що необхідні у формуванні соціальних зв'язків?
2. Відтворіть механізм соціальної взаємодії.
3. Як відбувається психологічний вплив при міжособистісній взаємодії, які є їхні види і на яких глибинах свідомості вони діють?
4. Які види психологічного впливу ви відчували на собі?

Завдання для тестового контролю:

1. Опишіть психологічні теорії, які пояснюють внутрішні механізми міжособистісної взаємодії (теорія обміну, психоаналітичний підхід, теорія керування враженнями, концепція символічного інтеракціонізму)..
2. діагностику трансакцій за методикою «Трансактний аналіз спілкування». Оцініть співвідношення трьох «Я» у вашій поведінці, прокоментуйте отримані результати.

Рекомендована література:

1. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
2. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
3. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
4. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: <https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--.pdf>).
5. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Тема № 5. Спілкування як розуміння та сприйняття один одного

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: сформувати уміння та практичні навички для розуміння і сприйняття один одного.

План заняття:

1. Характеристика соціальної перцепції. Загальна характеристика процесу розуміння іншої людини.
2. Механізми взаєморозуміння (егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія), їх позитивне та негативне значення у спілкуванні.
3. Поняття «каузальна атрибуція» та його роль у перцепції.
4. Стереотипізація та її значення у сприйнятті людьми один одного.
5. Сутність понять ефект ореолу, ефект первинності та ефект новизни.
6. Проблема точності міжособистісної перцепції. Основні поняття теми: соціальна перцепція, егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія, співчуття, співпереживання, «каузальна атрибуція», стереотипізація, ефект ореолу, ефект первинності, ефект новизни.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Феномен каузальної атрибуції. «Ефекти» сприйняття. Ефекти ореолу, новизни і первинності, стереотипізації, проєкції, хибної розшифровки. Догматична позиція в сприйманні.
2. Візуальна психодіагностика. Основи фізіогноміки.
3. Рука як джерело психологічної інформації.
4. Аналіз особистісних структур. Виявлення цінностей і цілей, мотивів, прагнень та інтересів партнера.
5. Невербальне спілкування.
6. Міжособистісний простір. Візуальний контакт. Інтонація і тембр голосу. Хода, постава, пози, міміка, мова жестів.

Практичні завдання: Дайте тлумачення невербальної поведінки людини в такому прикладі. Людина сидить під час бесіди схрестивши руки на грудях, заложивши ногу на ногу. Долонь не було видно майже зовсім. Погляд

зустрічається з співбесідником 1/3 часу. Відповіді супроводжуються потиранням повіки та дотиком до носа.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Визначте форму невербальної комунікації.

- В діалозі пауз уникають ті, хто відчуває себе невпевнено, тривожно і боїться «зависнути в порожнечі» або спровокувати небезпечний поворот у бесіді. А.Моруа в «Мистецтві бесіди» писав: «Жінка, яка боїться пояснень в коханні або сцени ревності, повинна за будь-яку ціну не допустити в розмові пауз. Доки люди мовчать, у них є час прийняти рішення; пауза, що довго триває, дозволяє різко змінити тон бесіди. І це не звучить дисонансом».

- Помахування головою у болгар має прямо протилежне значення до прийнятого в нашій культурі невербального значення слів на знак згоди чи протесту.

2. Наскільки ефективним засобом спілкування є жести?

3. В чому виявляється їхній недолік і обмеженість?

4. Якого змісту прохання чи вимоги легше (важче) за все передати жестами?

5. Чи можуть жести передати емоції?

6. Чому порушення оптимальної дистанції спілкування за Е.Холлом сприймається негативно?

7. Механізми взаєморозуміння (егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія), їх позитивне та негативне значення у спілкуванні.

8. Поняття «каузальна атрибуція» та його роль у перцепції.

9. Стереотипізація та її значення у сприйнятті людьми один одного.

10. Поняття переконання, його засоби і умови ефективності.

11. Поняття навіювання, його засоби і умови ефективності.

Завдання для тестового контролю:

1. Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників. Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.

- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

2. Проведіть дослідження рівня емпатії за методикою І.Юсупова або В.Бойка. Прокоментуйте отримані результати.

3. Проведіть тест оцінки комунікативних умінь співрозмовника. Прокоментуйте отримані результати

Рекомендована література:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с
2. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
3. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
4. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: <https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--.pdf>).
6. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Тема № 6. Труднощі та бар'єри спілкування

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними труднощами та бар'єрами в процесі спілкування.

План заняття:

1. Причини виникнення труднощів у спілкуванні.
2. Сором'язливість як специфічна складність міжособистісного спілкування.
3. Самотність. Типи самотності, принципи та причини хронічного відчуття самотності.
3. Аутистичність і відчуженність. Аномія.
4. Комплексні труднощі в спілкуванні.
5. Акцентуації характеру і дефекти спілкування. Ригідність і тривожність як фактори спілкування.
6. Деструктивне спілкування: брехня, егоїзм, тощо.
7. Агресивно-конфліктна взаємодія. Джерела агресивності. Закономірності агресивної поведінки. Інструментальна агресія. Іntenціональна агресія.
8. Криміногенне спілкування.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Бар'єр спілкування «авторитет»
2. Бар'єр спілкування «уникнення»
3. Бар'єр спілкування «нерозуміння»
4. Фонетичний бар'єр нерозуміння
5. Семантичний бар'єр нерозуміння
6. Стилiстичний бар'єр нерозуміння
7. Бар'єр логічного нерозуміння
8. Як подолати психологічний бар'єр?
9. Бар'єри спілкування та їх подолання

Практичні завдання: Скласти таблицю труднощів спілкування (порушення спілкування і комунікативні бар'єри, залежність труднощів від віку особи).

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Типи сором'язливості

2. Поняття про психологічний бар'єр в міжособистісному спілкуванні, його функції за Б.Паригінім.

3. Об'єктивні і суб'єктивні труднощі (аутичність, сором'язливість, відчуженість).

4. Індивідуально-психологічні особливості як область труднощів спілкування

5. Основні труднощі в професійному спілкуванні.

6. Акцентуації характеру і дефекти спілкування.

Завдання для тестового контролю:

1. Написати реферат «Шляхи подолання бар'єрів спілкування».

Рекомендована література:

1. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с

2. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

3. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. 48 с.

4. Кудін А. В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Кудін. - Х. - К., 2006. - 320 с.

5. Рогов Е. И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.

6. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf).

Тема № 7. Конфліктна взаємодія як особлива форма інтеракції

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: сформувати у студентів вміння управляти конфліктом.

План заняття:

1. Стадії розвитку конфлікту.

2. Особливості поведінки і конфліктній ситуації.

3. Класифікація типів труднощів спілкування: ситуативні, значеннєві, мотиваційні, «бар'єри уявлень про іншого», відсутність зворотного зв'язку, прагматичні (Гібш Г., Форверг М.).

4. Конфлікти в медичних колективах.

5. Конфлікти у спілкуванні: причини, шляхи запобігання і розв'язання.
Спілкування лікаря та пацієнта.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Конфлікти в спілкуванні: поняття, психологічні причини.

2. Види і функції конфліктів.

3. Стратегії поведінки людей в конфліктних ситуаціях.

4. Способи конструктивного розв'язання міжособистісних конфліктів.

5. Етапи розвитку міжособистісного конфлікту

Практичні завдання:

1. Опишіть будь-який конфлікт, який був у вашому житті, визначте в ньому елементи формули конфлікту і зобразіть карту конфлікту. Намагайтесь проаналізувати, які тактики поведінки використовуються учасниками конфлікту, і відповідно, чи можна вирішити такий конфлікт. Які методи для конструктивного вирішення Ви запропонуєте?

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Поняття конфлікту. Психологічні засади виникнення конфліктів.

2. Типи конфліктів.

3. Стадії розвитку конфлікту.

4. Сторони конфлікту. Об'єкт конфлікту.

5. Деструктивний та конструктивний конфлікт.

6. Особливості поведінки в конфліктній ситуації.

7. Соціальні дилеми. Вирішення соціальних дилем.

8. Психодіагностика рівня конфліктності.

Завдання для тестового контролю:

1. Напишіть твір-есе «Мої конфліктогени спілкування».

2. Які можуть виникати конфлікти між особами, що задіяні в лікувально-діагностичному процесі? Способи їх вирішення та попередження конфліктів. Проілюструйте прикладами.

3. Які невербальні сигнали з числа наведених нижче слід визнати конфліктогенними, а які синтонними: дивитися на годинник, перебирати папірці на столі, присуватися ближче до співбесідника, набирати повітря у легені для заперечення, дивитися в очі?

Рекомендована література:

1. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с

2. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

3. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. 48 с.

4. Кудін А. В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Кудін. - Х. - К., 2006. - 320 с.

5. Рогов Е. И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.

6. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступа: https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf).

Тема № 8. Сутність, структура та основні особливості медичного спілкування

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними особливостями медичного спілкування.

План заняття:

1. Психологічні аспекти спілкування лікаря з пацієнтом.
2. Соціально-психологічний портрет особистості лікаря.

3. Психологічні особливості пацієнта.

4. Слово лікаря, відвертість із хворим.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Терпіння, витривалість. Довір'я і розуміння. Гуманізація спілкування.

2. Обмін духовним потенціалом при спілкуванні лікаря та хворого.

3. Значення паралінгвістичної та екстрасенсорної системи у спілкуванні з хворим.

4. Поняття ятрогенного захворювання. Причини, шляхи запобігання ятрогеній.

5. Значення слова лікаря з надією на видужання хворого.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Сутність і основні характеристики медичного спілкування.

2. Мета, суб'єкт, об'єкт і структура медичного спілкування.

3. Професійна придатність до медичної діяльності.

4. Комунікативні якості лікаря.

5. Культура медичного спілкування.

6. Ефективність психологічного контакту з пацієнтом.

7. Емпатія та рефлексія в медичному спілкуванні.

Завдання для тестового контролю:

1. Напишіть твір-опис на тему: «Роль психологічних особливостей особистості лікаря в лікувальній взаємодії»

Рекомендована література:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с

2. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.

3. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

4. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
5. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
6. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24_--_.pdf).
7. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Тема № 9. Правила проведення ділових зустрічей

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: сформувати у студентів вміння проводити ділові зустрічі.

1. Прийоми створення атмосфери взаємної довіри.
2. Уміння вислуховувати пояснення.
3. Психотехніки постановки питань.
4. Фіксація отриманої інформації.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Підготовка та проведення ділових зустрічей.
2. Умови ефективної ділової зустрічі.
3. Основні етапи проведення ділових зустрічей
4. Психотехніки постановки питань.
5. Фіксація отриманої інформації.

Практичні завдання:

1. Ділова бесіда.

В процесі організації і проведенні ділової бесіди необхідно: · Встановити контакт із співрозмовником · Створити доброзичливу атмосферу для бесіди · Звернути увагу на тему бесіди · Викликати інтерес співбесідника. Рекомендації:
1) уникайте вибачень, ознак невпевненості («Вибачте, якщо я заважаю...», «Я би хотів ще раз почути...», «Прошу, якщо у Вас є час мене вислухати...»; будь-яких проявів неповаги і зневаги до співрозмовника («Давайте з Вами швиденько розглянемо...», «Я саме випадково проходив і вирішив заскочити до Вас...», «А

у мене інша думка...»). 2) способи почати бесіду: зняти емоційну напругу (компліменти, жарти створюють дружню обстановку); 3) забороняється під час ділової бесіди: перебивати партнера, негативно оцінювати його особистість, уникати просторової близькості і не дивитися на партнера; намагатися обговорювати питання, не звертаючи уваги на збудженість партнера. Завдання: збираючись на важливу ділову бесіду з незнайомими для Вас людьми, як і в які кольори Ви одягнетесь, які аксесуари, який макіяж, парфуми оберете? Чому? Відповідь аргументуйте.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Ділове спілкування та його основні характеристики.
2. Які основні вимоги до проведення ділових нарад?
3. Охарактеризуйте основні стилі керівництва.
4. Маніпулятивний тип особистості.
5. Конструктивні види контрвпливу

Завдання для тестового контролю:

1. Наведіть психологічні особливості проведення бесіди лікаря та пацієнта на різних етапах лікувально-діагностичного процесу.

Рекомендована література:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с
2. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.
3. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
4. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
5. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.

6. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24_--_.pdf).

7. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. — 304 с.

Тема № 10. Загальні етичні принципи ділового спілкування

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: поглибити знання у студентів про етичні принципи ділового спілкування.

План заняття:

1. Етика спілкування як прояв культури почуттів. Правила етикету.
2. Толерантність як принцип ділового спілкування.
3. Моральні еталони і зразки поведінки. Спілкування і манера поведінки.
4. Взаємини між співробітниками. Форма звертання.
5. Спілкування з іноземними партнерами.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Етичний кодекс лікаря.
2. Етика спілкування під час ділової бесіди (переговори, прийом відвідувачів).
3. Етика спілкування під час ділового сперечання.
4. Етика спілкування під час ділової розмови по телефону.
5. Етика спілкування під час ділових зборів та нарад.

Практичні завдання:

1. Яку поведінку можна очікувати від людини в інтимну зону якої різко втрутилася інша людина без її дозволу? Чи зможете Ви навести приклади професій, представникам яких дозволено втручатися в інтимну зону іншої людини? І професії, які використовують недозволені методи втручання в інтимну зону іншої людини, з певною метою?

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Спілкування та манера поведінки лікаря.

2. Поняття «етики медичного спілкування».
3. Спілкування лікаря в колективі.
4. Гідність і толерантність як принцип культури медичного працівника.

Терпіння, витривалість.

Завдання для тестового контролю:

1. Написати есе на тему: «Яку роль в життєдіяльності людей відіграє ритуальне спілкування? Наведіть приклади.»

Рекомендована література:

Основна:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с
2. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.
3. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
4. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. -415 с.
5. Кононець М.О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. 48 с.
6. Кудін А. В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Кудін. - Х. - К., 2006. - 320 с.
7. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
8. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступа: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--_.pdf).
9. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Додаткова:

1. Бех І. Д. Категорія становлення в контексті розвитку “Образ-Я” особистості / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 3. С. 9-21.
2. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції : навч. посіб. / О. Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 310 с.
3. Конфліктологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. юрид. спец. / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; за ред. професорів Л. М. Герасіної та М. І. Панова. - Х.: Право, 2002. - 256 с.
4. Курова А.В. Задоволеність життям та суб’єктивне благополуччя особистості / А.В. Курова // Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. – 2015. – №4. – С. 221-232.

5. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навч. посіб. / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. – К. : Професіонал, 2006. 416 с.
6. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування: навчальний посібник / І. О. Трухін. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 336 с.
7. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. "Академвидав", 2004. 280 с.